

5. UČEBNÍ OSNOVY

5.1. Jazyk a jazyková komunikace

5.1.1. Český jazyk

Vzdělávání v předmětu Český jazyk a literatura směřuje:

- k ovládnutí základních jazykových jevů a k dorozumívání v ústní i písemné podobě
- k osvojování a rozvíjení čtenářských schopností
- k využívání různých zdrojů informací – např. slovníky, encyklopedie, katalogy

Prvořadým cílem předmětu je vytvoření pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a hlubokého vztahu k literárnímu bohatství. Důraz klademe na čtení s porozuměním, obohacování slovní zásoby a seznamování se spisovnou podobou českého jazyka. Podporujeme spontánní a osobitě vyjadřování v ústní i písemné podobě. Usilujeme o vytvoření správných návyků při čtení i psaní.

Výuku gramatiky chápeme nikoliv jako cíl, ale jako prostředek k rozvíjení komunikačních dovedností a pochopení stavby jazyka.

Vyučujeme čtení genetickou metodou a psací písmo Comenia Script.

Při výuce českého jazyka probíhá také dramatická a etická výchova – slohové vyučování (krátké formy společenského styku), čtení (dialogizace, loutkové divadlo, hrané scénky...) a výchova mediální (příspěvky do školního časopisu).

Výuka je realizována nejen v učebnách, ale také v obecní knihovně a v kulturních zařízeních.

Učební pomůcky: učebnice, pracovní sešity, čítanky, knihy souvislé četby, PC programy, didaktické pomůcky DiPo, mluvené slovo (živé, zprostředkované, ze záznamu), filmy, ukázky divadelních představení, slovníky, Pravidla českého pravopisu, jazykové přehledy.

1. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata
<u>Komunikační a slohová výchova</u> <ul style="list-style-type: none">- čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti- umí reagovat na otázky k textu- porozumí mluveným pokynům přiměřené náročnosti- pečlivě vyslovuje- v krátkých mluvených projevech správně dýchá- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev	<ul style="list-style-type: none">- technika čtení (tvary tiskacích písmen, hlásková syntéza, pozorné čtení, znalost orientačních prvků v textu)- praktické čtení- praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem)- základní techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost)- komunikační žánry (pozdrav,	<p>OSV, EV, MuV</p> <p>OSV, EV, MuV OSV</p> <p>OSV, VDO</p>

<ul style="list-style-type: none"> - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním - píše správné tvary velkých tiskacích písmen a číslic - kontroluje svůj písemný projev - seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh 	<ul style="list-style-type: none"> oslovení, omluva, prosba - vypravování na základě obrazového materiálu - základní hygienické návyky psaní (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem) - technika psaní (úhledný a čitelný písemný projev) - blahopřání, pozdrav z prázdnin 	<p>OSV, EV, MuV</p> <p>OSV</p> <p>OSV, MeV</p>
<p><u>Jazyková výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, čtení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky - píše velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob 	<ul style="list-style-type: none"> - sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin - slovo a jeho význam 	<p>OSV</p> <p>OSV, EV, MuV</p>
<p><u>Literární výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - soustředěně poslouchá reprodukováný umělecký text - umí přiřadit čtené texty k těmto formám: pohádka, říkadlo, hádanka, rozpočítadlo, báseň - rozumím základním výrazům při praktické činnosti: loutkové a maňáskové divadlo, spisovatel, kniha, časopis, ilustrace - přednese jednoduchou báseň - umí vyjádřit své pocity z četby, hodnotit vlastnosti postav 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení (texty v čítance a další umělecké texty) - loutkové a hrané divadlo 	<p>OSV, VDO, VMEGS, MuV, EV, MeV</p>

2. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata
<p><u>Komunikační a slohová výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost - v krátkých mluvených projevech volí vhodné tempo řeči - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení - praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem) - techniky mluveného projevu (výslovnost) - komunikační žánry (vzkaz, zpráva, oznámení) - vypravování - základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, 	<p>OSV, EV, MuV</p> <p>OSV, VDO</p> <p>OSV</p> <p>OSV, MeV</p> <p>OSV, EV, MuV</p> <p>OSV, VDO, MuV, MeV</p>

<ul style="list-style-type: none"> - píše správné tvary psacích písmen, správně spojuje písmena ve slova 	<p>zdvořilé vystupování)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mimojazykové prostředky řeči (mimka, gesta) - základní hygienické návyky psaní (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem) - úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu - adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin 	<p>OSV</p> <p>OSV, MeV</p> <p>OSV, MeV</p>
<p><u>Jazyková výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná - porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost - vyjmenuje slovní druhy, bezpečně pozná podstatná jména, slovesa, spojky a předložky - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy - rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky - odůvodňuje a píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách; dě, tě, ně ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování 	<ul style="list-style-type: none"> - modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk) - slova a pojmy, význam slov, antonyma, synonyma, homonyma, slova mnohoznačná a jednoznačná - slovní druhy - přehled - věta jednoduchá a souvětí - třídění hlásek 	<p>OSV, MeV</p> <p>EV, MuV, MeV</p> <p>EV, MuV</p> <p>EV, MuV</p>
<p><u>Literární výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - čte vlastním tempem s porozuměním - seznamuje se s knihami o přírodě a věcech - recituje báseň 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení (texty v čítance a další umělecké texty) - poezie – báseň, verš, rým, přízvuk, přednes 	<p>OSV, VDO, VMEGS, MuV, EV, MeV</p>

<ul style="list-style-type: none"> - převypráví příběh, domýšlí jednoduché příběhy - jednoduše dramaturgizuje pohádky a příběhy - všímá si spojitosti textu s ilustrací 	<ul style="list-style-type: none"> - próza – vyprávění, vypravěč, příběh, děj - divadlo – jeviště, herec, divák - výtvarný doprovod – ilustrace, ilustrátor
--	--

3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata
<u>Komunikační a slohová výchova</u> <ul style="list-style-type: none"> - čte plynule a s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti - porozumí písemným pokynům přiměřené náročnosti - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení - věcné čtení (čtení jako zdroj informací – jednoduché naučné texty) - čtení s porozuměním kratších textů různých žánrů - vypravování vlastních zážitků - úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu - adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, pozvánka, popis předmětu 	OSV MeV, MuV, EV, VDO, VMEGS OSV OSV, MeV OSV, MeV
<u>Jazyková výchova</u> <ul style="list-style-type: none"> - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves - odůvodňuje a píše správně i/y po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech a ve slovech příbuzných - určuje ohebné a neohebné slovní druhy - určí u podstatných jmen jejich pád, číslo a rod - určí u sloves osobu, číslo a čas 	<ul style="list-style-type: none"> - tvary slov - vyjmenovaná slova - slova příbuzná - základní skladební dvojice - slovní druhy - rod a číslo podstatných jmen - pádové otázky - osoba, číslo a čas sloves 	EV, MuV
<u>Literární výchova</u> <ul style="list-style-type: none"> - využívá získané čtenářské dovednosti a návyky při četbě jednoduchých textů - recituje s výrazem - domýšlí příběhy - vyjadřuje svůj postoj k přečtenému textu, charakterizuje literární postavy - chápe četbu jako zdroj informací o světě i o sobě 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení (texty v čítance, další umělecké a populárně naučné texty), pozorné a plynulé - pověsti - próza – postavy, děj, prostředí 	OSV, VDO, VMEGS, MuV, EV, MeV

4. ročník

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
<p><u>Komunikační a slohová výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas - vidí rozdíly mezi podstatnými a nepodstatnými informacemi v textu - reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta - respektuje pravidla dialogu, umí naslouchat - umí vést telefonický rozhovor, zanechat písemný nebo mluvený vzkaz - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený projev 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení (plynulost, intonace dle obsahu, hlasitost, výraznost) - praktické naslouchání (zdvořilé vyjádření kontaktu s partnerem) - vyjadřování závislé na komunikační situaci - základní komunikační žánry - dialog v modelové situaci - střídání rolí mluvčího a posluchače - zdvořilé vystupování - mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta) - vypravování vlastních i reprodukováných zážitků - popis pracovního postupu - dopis - zpráva a oznámení 	<p>OSV</p> <p>OSV, MuV</p> <p>OSV</p> <p>MeV OSV, MuV, MeV OSV</p> <p>OSV, MuV, MeV OSV</p> <p>MeV, EV</p> <p>MeV</p>
<p><u>Jazyková výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova protikladná - rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou, umí nalézt slova příbuzná - odliší předponu od předložky - zařazuje podstatná jména ke vzorům, umí uplatnit a vysvětlit pravopis koncovek podstatných jmen - určí u sloves způsob, umí časovat slovesa ve způsobu oznamovacím - pozná různé tvary sloves - vyhledává základní skladební dvojici - odlišuje větu jednoduchou a souvětí - užívá vhodných spojovacích výrazů - odůvodňuje pravopis předpon 	<ul style="list-style-type: none"> - slova a pojmy, význam slova, slova jednoznačná a mnohoznačná, synonyma, antonyma - stavba slova, slova příbuzná, kořen, předpona, přípona, koncovka - vzory podstatných jmen - způsob sloves - jednoduché a složené tvary sloves - časování sloves zvrtných - věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice - předpony ob-, v- - skupiny bě/bje, vě/vje, pě 	<p>OSV, MuV, MeV</p> <p>VDO, MuV, EV, MeV</p>

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
ob-, v- a skupin hlásek bě/bje, vě/vje a pě		
<ul style="list-style-type: none"> - <u>Literární výchova</u> - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je - volně reprodukuje text podle svých schopností - rozlišuje různé typy uměleckých textů 	<ul style="list-style-type: none"> - poslech literární textů - zážitkové čtení a naslouchání - společná četba - tvořivé činnosti s literárním textem (přednes, reprodukce, dramatizace, výtvarný doprovod...) 	OSV, VDO, VMEGS, MuV, EV, MeV

5. ročník

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
<p><u>Komunikační a slohová výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas - rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu, podstatné zaznamenává - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení - vede správně dialog, umí klást vhodné otázky a vhodně reagovat na podněty ostatních účastníků rozhovoru - umí veřejně prezentovat výsledek své práce - rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru - vhodně užívá spisovnou a nespisovnou výslovnost dle komunikační situace - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry - dle vlastní osnovy vytváří ústní i písemný projev s dodržáním časové posloupnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - praktické čtení (přednes, výrazné čtení různých žánrů) - věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova, párové čtení) - uvědomělé čtení s porozuměním - věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami, případně argumentovat) - dialog a diskuse na běžné téma - informace o přečtené knize a o vypracovaném projektu - reklama, inzerát, plakát, sms zpráva - tiskopisy (složenko, podací lístek, telegram, dotazník, přihláška...) - vypravování s dějovou zápletkou, použití přímé řeči - popis osoby - popis děje - volné psaní 	OSV OSV, MeV OSV OSV, MuV OSV, MuV OSV, VDO OSV, MeV VDO OSV OSV, VDO, MuV, MeV, EV, VMEGS
<p><u>Jazyková výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - užívá průběžně spisovnou výslovnost a pravopis - orientuje se a správně používá slova dle jejich významu, porovnává slova stejného nebo 	<ul style="list-style-type: none"> - výslovnost a psaná podoba souhláskových skupin - slova a pojmy, význam slova, homonyma - odvozování slov příponami a 	MeV OSV, MuV, MeV MuV, MeV

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
<p>podobného významu a slova vícevýznamová</p> <ul style="list-style-type: none"> - umí odvozovat slova pomocí přípon a předpon - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu - užívá správné tvary přídavných jmen - časuje slovesa ve způsobu podmiňovacím - odůvodní pravopis předložek v 2. a 7. pádě - rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary - v neúplné skladební dvojici označuje základ věty - vhodně změní větu jednoduchou v souvětí - umí vhodně obměňovat spojovací výrazy ve větě - v písemném projevu odůvodňuje a píše správně pravopisné jevy, snaží se najít a opravit chybu podle Pravidel českého pravopisu a dalších příruček 	<p>předponami</p> <ul style="list-style-type: none"> - souhláskové skupiny a zdvojené souhlásky - přídavná jména s příponou -ský - předpony s-, z-, vz- - skupiny hlásek mě/mně - slovní druhy, tvary slov - skloňování tvrdých a měkkých přídavných jmen - podmiňovací způsob sloves - pravopis předložek s, z - druhy zájmen a číslovek - slova spisovná a nespisovná - věta jednoduchá a souvětí - slova vyjmenovaná a příbuzná - shoda přísudku s holým podmětem - velká písmena u zeměpisných názvů Evropy, příslušníků národů - Pravidla českého pravopisu a další jazykové příručky 	<p>MeV MeV, EV, VDO MuV, VMEGS</p>
<p><u>Literární výchova</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zpracovává své dojmy z četby, doplňuje a třídí četbou získané poznatky, zaujímá vlastní stanoviska k přečtenému textu - aktivně přispívá do třídního čtenářského deníku - tvoří vlastní literární text na dané téma - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů - při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy 	<ul style="list-style-type: none"> - poslech literární textů - zážitkové čtení a naslouchání - společná četba - tvořivé činnosti s literárním textem (přednes, reprodukce, dramatizace, výtvarný doprovod...) - základní literární pojmy (literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání) 	<p>OSV, VDO, VMEGS, MuV, EV, MeV</p>